

Il-Ġlieda tal-Bniedem mal-Holqien.

Fis-skiet u s-sliem li donnhom isaltnu fil-ħemda tal-lejl, kif ukoll fil-ġħaxqa tar-raba' miksija bil-ward u l-frott, maħsula mix-xemx utiqa użmbewsa miż-żiffa ta' April jew ta' Awissu, ftit wieħed jaħseb li kullimkien ma' dwaru, fit-trab li jirfes, fl-arja li jixrob man-nifs, fil-baħar u saħansitra ġo warda jew fuq werqa, qiegħida ssir ġlieda ta' demm li ma taqta' qatt: gwerra ta' mibegħida miġġielda għall-ħajja jew mewt. Din hi l-famuža "Ġlieda għall-ħajja" li ħasbu u kitbu fuqha ħafna

għorrief, fosthom Darwin: il-ġlieda qalb l-insetti, il-ħut, it-tajr u l-bhejjem, li fiha l-qawwi biss iġħix u d-dgħajjef imut.

Il-bniedem ukoll, ħliqa bħall-ħlejjaq l-oħra kollha, ha sehem f'din il-ġlieda. Tqabad, iġġieled u rebaħ; iżda għalkemm xi drabi tilef rasu, u bħall-bhejjem l-oħra siker u tmashar fid-dmija ta' ħutu, mhux hekk kellha ssir il-ġlieda tiegħi. Maħluq biex isaltan fis-sliem, il-bniedem qajjem gwerra kontra kollox u kulħadd; u fid-dagħidgħa ta' demmu, huwa mhux biss nifed lil-ħutu, iżda wkoll īhabat irid jogħiha 'l fuq minn Alla li ħalqu, biex jekk jista' jkun iniżżlu mill-ġħoli Tiegħi, u jsaltan floku waħdieni, bla xkiel u bla rażan. Iżda huwa tilef, għax ma setax ikun li jirbaħ; u din kienet forsi l-ewwel u l-aħħar telfa li huwa ġarrab.

Fil-ġlieda kontra n-natura, il-bniedem dejjem mexa 'l-quddiem bla biża', bla ġeda, minn rebħa għall-oħra; u b'rassu merfugħha, ġarstu fis-šhab, medd pass wara l-ieħor lejn iċ-ċiviltà li fiha narawh il-lum: rebbieħ, tista' tgħid fuq l-elementi kollha fil-ġħoli u fil-fond, fit-tul u fil-wisa' ta' wiċċe l-art. Għax bil-ħidma ta' mohħu u bix-xogħol ta' idejh, mhux biss, sal-lum, seħħlu jgħix u jsiefer bl-ikbar kumdità, iżda wkoll jista' jittajjar fil-ġħoli, jew jogħid os sa f'qiegħ il-baħar biex hemm jitkixxef il-ħajja jew ifittex il-ġid.

B'mohħu, mela, fl-istudju, u b'għismu fil-ħidma, il-bniedem iġġieled u rebaħ. Iġġieled u rebaħ l-injuranza, il-mard il-jasar, u dak kollu li sab frigħej bħala tħixxil. Baqa', tas-sew, sa issa, ħwejjeg li l-bniedem għadu ma setax jitkixx u jistudja: baqa' mard li hu għad ma rnexxilux jagħraf u jfejjaq; baqa' jasar li s'issa għadu ma qeridx għal kollo; u f'dan qiegħda titkompla l-ġlieda tiegħi. Iżda hemm injuranza oħra, hemm marda u jasar li donnu l-bniedem qatt ma ħaseb biex jeqred: u dan hu l-vizzju. Injuranza li ddallam u titfi r-raġuni, marda li tgerrem u tifni l-qalb, jasar li jxekkel u joqtol lir-ruħ, il-vizzju donnu hu dak l-ġħadu waħdieni li minnu l-kotra tal-bnedmin mhux biss ma tibżax, iżda tħobb trawmu u trabbih bħala ħabib. Ta' min jittama li għall-inqas il-bniedem ma jidu ma jintebħa li ma hemmx ċiviltà sewwa fejn isaltan il-vizzju, u li jekk iġġieled, jirbaħ u jeqred darba għal dejjem il-ħażżeen mid-dinja!

Fil-ġlieda tiegħi, il-bniedem issielet mal-art. Minn rajha din ma kellhiex tagħti hlief xewk u għolliq: iżda hu xammar għat-Taqbida, issielet bl-armi, u dlonk l-art fetħitlu matmura ta' ġid utiq. Hadem ir-raba' u minnu ħa l-qamħ għall-ġħixien, ħawwel is-siġar fejn ma satax jiżra' u minnhom ħa l-frott jew il-ħatab; ġol-blat ħawwel id-dielja u minnha ħa l-faraġ tax-xitwa; ġoċ-ċagħiak ħawwel iż-żebbuġa, il-wirt għal ulied ulied; gor-ramel ħawwel it-tamra, u fl-irwieħ tagħiha strieh u xxotta l-ġħaraq ta' mixja twila. Xejn ma beżżeġgħu 'il bniedem, xejn ma qataġħlu qalbu.

U dar għall-ilma u fuq zokk. ta' siġra siefer u tbiegħied minn art twelidu. U minn zokk għamel dghajsa; u minn dghajsa, xini; u minn xini wasal għal ġfien tal-ħadid li quddiemhom wieħed ma jistax ħlief jitgħaxxaq u jistagħġeb mal-poëta :

*Min kċċu jgħidlu lil min feraq l-ewwel
Fuq zokk im-ħaffer xiber ilma, liema.
Rebħiet tal-ġħażeb kienet sejra trissel
Żergħet tagħlimu !*

Ma beżżeġħiux l-Oċjan; għax f'nofsu l-bniedem jista' l-lum jie-kol u jorqod qisu qiegħied f'daru; ma beżżeġġiux ix-xmara, għax biex jaqsamha għamel pontijiet tal-ħadid ta' mijiet ta' qasab; ma beżżeġħiux il-fond, għax ġo kaxxa tal-ħadid niżel sal-qiegħi jitliegħeb mal-ħut, u hu n-nifsu qisu ħuta jista' taħt l-ilma jgħum u jsiefer.

Xewqa waħda kċċu l-bniedem li sa ftit ilu qatt ma seta' jaqta': li jtir! Kien jara l-agħisafar, jaf li hu ikbar minnhom, maħluq biex isaltan fuqhom u ma dan kollu ma jistax itir bħalhom. Kien għaliex għajnej li huwa ġarrab jegħileb sa mill-eqdem żminnijiet. Smajna kemm il-darba bil-ħrafa ta' Ikaru u Dedalu; jew bil-ğrajja ta' Leonardo Da Vinci. Dawn huma xhieda tal-ġlieda twila tal-bniedem mal-ħolqien biex jirba l-ajru. Iżda sa fl-akħar għaddiet tiegħi. Fl-1910, l-ewwel ajruplan inqata' għal ftit mill-art, u dam fl-arja xi ftit sīgħat. Il-bniedem reba: iżda l-ġħajja tar-rebħa (bħal dik ta' hafna rebħiet oħra) ma damitx ma mietet fi grizmejh, meta, kemm kemm erba' snin wara, l-ajruplani xeħtu għall-ewwel darba żerriegħha ta' qedha faħixja: il-balal u l-gass.

Dan huwa li jbikki u jbaxxi lill-bniedem: li x-xogħol ta' moħħu u ta' idejh, li biex jista' jagħmel hafna ġid, idawru ta' sikwit għall-ħsara tiegħi n-nifsu u tal-ħolqien. Kien għal-hekk li Tibullus għajjat minn qalbu :

*Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quam ferus ac vere ferreus ille fuit!*

Dan hu li l-lum iktar minn qabel qiegħied inikket id-dinja u jeqred eluf ta' nies. Iżda wkoll dan għalkemm ibaxxina u jbikkina, mhux ħlief xhieda tal-ġlieda tal-bniedem għal-ħajja aktar hafifa u ferħana.

FILIPPU GRECH
(Student tal-Letteratura.)